

**РЕКТОРСЬКИЙ
2024**

ЗВІТ

ХАРКІВСЬКА ШКОЛА АРХІТЕКТУРИ

ЗМІСТ

1 ОСВІТНЄ

- 07 Програма бакалаврату
- 10 Магістерська програма
- 12 Програма підготовчого року
- 13 Технічне забезпечення освітнього процесу
- 13 Студійний простір
- 16 Майстерні
- 17 Цифрові інструменти та ресурси
- 18 Бібліотека

2 ПІДТРИМКА

- 19 Нові сервіси, менторство та підтримка для студентів
- 20 Розвиток команди: викладачі

3 ДОСЛІДНИЦЬКІ ПРОЄКТИ ТА ІННОВАЦІЇ

- 21 Розробка методологій викладання курсів зі спадщини на архітектурних освітніх програмах
- 22 Міжнародний проєкт «UREHERIT: Архітектори для спадщини в Україні. Відтворення ідентичності та пам'яті»
- 23 Міжнародний симпозіум «Відбудова місця, яке можна назвати домом»
- 25 Зимовий воркшоп «Building Back Better»

4 ПУБЛІЧНИЙ ВИМІР

- 29 Виставка року ХША 2024: «Повернення»
- 29 Виставка «Архітектура єдності»
- 29 Виставка «Constructing Hope: Ukraine» у Нью-Йорку
- 32 Публічна програма
- 34 Серія подкастів «Архітектура, що лікує»
- 35 Онлайн-вебінари з експертами зі спадщини

5 СУСПІЛЬНИЙ ВПЛИВ

- 36 «Просторова аптечка»
- 37 «Місто у дії: тактичні втручання»
- 38 3D-сканування: документування спадщини

6 ФІНАНСИ

7 ПОДЯКИ

ЦЕЙ РІК СТАВ ДЛЯ НАС РОКОМ ГЛИБОКИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ, СКЛАДНИХ РІШЕНЬ І ЗРОСТАННЯ ВНУТРІШНЬОЇ ЗГУРТОВАНOSTІ

Уже третій рік Школа функціонує у Львові. Релокація стала не лише зміною місця, а й символом нашої стійкості, гнучкості й вірності місії – створити інституцію, що впроваджує сучасні підходи до архітектурної освіти в Україні та формує суспільний діалог про нову роль архітектора як медіатора суспільних процесів.

У 2024 році ми прийняли непросте, але стратегічно виважене рішення – залишитися у Львові на постійній основі. Це рішення є проявом відповідальності й далекоглядності інституції, яка не лише адаптується до нових умов, а й задає вектор розвитку архітектурної освіти в Україні. Ми усвідомлюємо свою роль у підготовці молодого покоління фахівців, спроможних не просто проектувати, а формувати життєздатне середовище – відновлювати громади, відбудовувати довіру та зміцнювати соціальні зв'язки, зруйновані війною.

Наші ключові пріоритети – впровадження інноваційних методик викладання, адаптація освітніх програм до підготовки фахівців, які готові працювати з (по)воєнним контекстом, збереження навчання у офлайн форматі та, безперечно, турбота про безпеку студентів і викладачів. Ми віримо: тільки за таких умов можлива якісна підготовка архітекторів, які стануть рушіями післявоєнного відновлення країни.

Хоча ми релоковані до Львова, наш зв'язок із Харковом залишається живим і надважливим для ідентичності Школи. Цього року ми продовжили розробку нової

магістерської програми, одним із ключових фокусів якої є Харків – місто, яке зазнало глибоких трансформацій внаслідок війни. Через освітні формати, дослідницькі проекти та партнерства ми підтримуємо зв'язок із містом. Ми віримо, що наші випускники стануть частиною локального архітектурного середовища. Зі свого боку ми забезпечимо високий рівень знань та компетенцій для роботи молодих архітекторів з (по)воєнним контекстом, який поєднує глибоке осмислення історичної спадщини з баченням сталого майбутнього Харкова.

Джерелом нашої сили були і залишаються люди. Протягом цього року спільнота Школи зросла й зміцніла. Ми поглибили існуючі зв'язки, налагодили нові партнерства та залучили до співпраці коло однодумців, які поділяють наші цінності та бачення. До нас доєдналися нові викладачі – молоді, амбітні архітектори-практики, які діляться своїми знаннями та досвідом, формуючи у студентів здатність до аналітичного мислення, професійної рефлексії та роботи з комплексними урбаністичними викликами. Ми розвиваємо сталі партнерства з архітектурними школами Європи, спільно створюємо нові освітні формати і програми, інтегруємо український досвід у міжнародний академічний контекст. Ми співпрацюємо з муніципалітетом Львова, громадськими організаціями та академічними інституціями міста, залучаємо їх до освітніх і соціальних ініціатив, ділимося своєю експертизою, об'єднуючи зусилля задля сталого розвитку міста.

Школа набуває авторитету серед міжнародних організацій і фондів, які довіряють нам реалізацію освітніх та академічних проєктів, спрямованих на міські трансформації, підтримку громад і формування стратегій відновлення в умовах війни та післявоєнного часу. Ми зростаємо завдяки довірі, спільній дії й вірі в те, що архітектура має силу змінювати майбутнє.

Як освітня інституція, що усвідомлює свою соціальну відповідальність, ми прагнемо формувати публічний простір для осмислення викликів, які постають перед містами в умовах війни, кліматичних змін і соціальних трансформацій, спільно шукаючи нові моделі співжиття й співтворення.

Упродовж року ми послідовно працювали в публічному полі, ініціюючи та підтримуючи відкриті формати обговорень – виставки, лекції, дискусії, презентації та вебінари, які стали платформою для діалогу між архітекторами, студентами, громадськими організаціями, муніципалітетом і широкою громадськістю.

Через ці заходи ми створюємо умови для ширшого залучення громадськості до дискусії про майбутнє міст, надаючи простір для висловлення різних голосів і заохочуючи участь спільнот у процесах трансформації. Одночасно ми репрезентуємо українське архітектурне освітнє середовище на міжнародному рівні, піднімаючи теми архітектури і війни, відновлення і стійкості на міжнародних виставках, у професійних мережах і публічних дискусіях.

Перебування у Львові надало Школі нові перспективи, проте супроводжується низкою викликів, які потребують стратегічних рішень та ресурсної підтримки. Найважливішим з них залишається забезпечення сталого навчального простору. Ми щиро вдячні Львівській національній академії мистецтв за підтримку у вигляді приміщень. Це дозволило нам облаштувати тимчасову, але функціональну базу.

Проте з огляду на зростання інституції та розширення програм пошук власного приміщення у Львові стає пріоритетним завданням на найближчий рік. Інші виклики – це нестабільність вступної кампанії в умовах війни, а також мобілізація частини викладачів, які з гідністю виконують свій обов'язок у лавах Збройних сил.

Попри це, ми продовжуємо працювати над зміцненням нашої команди, аби студенти завжди відчували підтримку, мали доступ до якісного навчання й могли розвиватися навіть у таких непростих реаліях.

Ми усвідомлюємо складність часу, в якому живемо, та сприймаємо ці виклики як частину нашого шляху у формуванні незалежної освітньої інституції. Війна ставить перед нами серйозні випробування, але саме вони формують інституційну стійкість і дозволяють Школі залишатися точкою опори для спільноти.

**Ректорка ХША
Ірина Мацевко**

1 —> ОСВІТНЄ

ОСВІТНІ ПРОГРАМИ

Освітні програми Харківської школи архітектури охоплюють усі етапи архітектурної освіти – від підготовчої програми до бакалаврату та магістратури – і формуються у відповідь на виклики сьогодення. У фокусі кожної програми – поєднання дослідницького підходу, практики та глибокого розуміння соціального й культурного контексту. Ми створюємо навчальне середовище, де студенти та студентки здобувають не лише професійні знання й навички, а й здатність мислити критично та діяти відповідально. ХША – це простір для тих, хто прагне творити майбутнє архітектури України.

ПРОГРАМА БАКАЛАВРАТУ

2024 РІК СТАВ РОКОМ ЗМІЦНЕННЯ ТА РОЗШИРЕННЯ ПРОГРАМИ БАКАЛАВРАТУ. Ми продовжували розвивати співпрацю з партнерами: муніципалітетами, локальними виробництвами, іноземними архітектурними школами та архітектурними бюро. До команди долучилися нові викладачі й ментори, а студії залишалися інструментом реагування на актуальні виклики. Студенти та студентки досліджували можливість повернення до життя за містом як відповідь на житлову кризу в містах, зумовлену війною. Проєкти були пов'язані з тимчасовим і постійним житлом, зокрема у зв'язку з демографічними змінами. У співпраці з львівським муніципалітетом студенти та студентки другого курсу працювали над геріатричними центрами та багатоквартирним житлом для літніх людей, звертаючи увагу на питання інклюзії, гідності та автономності. У студіях важливою залишалася інтеграція технічного й гуманітарного компонентів, а практика – простором для реалізації здобутих знань у вигляді реальних проєктів. Програма зберігає фокус на складних ідентичностях простору, соціальних трансформаціях та ролі архітектора як активного учасника цих процесів.

Паралельно ми експериментували з навчальними планами і в результаті ввели нову редакцію освітньої програми, яка врахувала численні зауваження та пропозиції стейкхолдерів і самих студентів. Нова програма є більш збалансованою: з коректним розподілом навантаження, чіткою логікою переходів між курсами, більшою кількістю вибіркових предметів. Ми розділили дисципліни, які раніше були об'єднані в один курс, на окремі, щоб забезпечити ґрунтовніше опрацювання кожної теми, а також посилили блок академічного письма й наукових досліджень. У фокусі залишаються українська архітектура та мистецтво. Цього року ми доповнили навчальну траєкторію новими курсами з історії архітектури, які дають студентам ширший контекст для розуміння процесів, у яких вони беруть участь.

**” ХАРКІВСЬКА ШКОЛА АРХІТЕКТУРИ
БУЛА ДЛЯ МЕНЕ ЄДИНИМ ВАРІАНТОМ
В УКРАЇНІ, ТОМУ ЩО ВОНА ПОЄДНУЄ
СТУДІЙНЕ НАВЧАННЯ З ІНШИМИ ВАЖЛИВИМИ
ДЛЯ МЕНЕ ПРЕДМЕТАМИ. НАПРИКЛАД, ТАМ Є
ГУМАНІТАРНИЙ БЛОК, ЯКИЙ, НА МОЮ ДУМКУ,
Є ДУЖЕ ВАЖЛИВИМ ДЛЯ АРХІТЕКТОРА.**

— Тарас Костів,
студент Підготовчого року ХША

” МИ ЧЕКАЄМО, ЩО МАГІСТЕРСЬКА ПРОГРАМА СТАНЕ ПРОСТОРОМ ФОРМУВАННЯ СИЛЬНОЇ СПІЛЬНОТИ АРХІТЕКТОРІВ/-ОК, ЯКІ КРИТИЧНО МИСЛЯТЬ І ЗАРЯДЖЕНІ НА ТРАНСФОРМАЦІЮ УКРАЇНСЬКИХ МІСТ.

ЦЕ ТАКОЖ ПРО ПІДКЛЮЧЕННЯ ДО ГЛОБАЛЬНОГО ДИСКУРСУ. ПРОГРАМА ПЕРЕДБАЧАЄ СПІВПРАЦЮ З УНІВЕРСИТЕТАМИ ЄВРОПИ ТА США, А ТАКОЖ ВЗАЄМОДІЮ З ЛІДЕРАМИ ДУМОК І ПРОВІДНИМИ ПРАКТИКАМИ У СФЕРІ АРХІТЕКТУРИ, УРБАНІСТИКИ Й МІСЬКОГО ПЛАНУВАННЯ.

— Олег Дроздов,
співзасновник та Президент ХША

Протягом року ми працювали над новою магістерською програмою з архітектури та урбанізму, перший набір на яку відбудеться у 2025-2026 навчальному році. В основі цієї програми – багатовекторна та різномасштабна увага до питань урбаністичного переосмислення та розбудови українських містечок і міст. Програма спрямована на зміну професійної парадигми архітекторів, архітекторок та фахівців з міждисциплінарних галузей, пов'язаних із проєктуванням, у бік урбаністичного мислення з фокусом на українському контексті післявоєнної відбудови.

Програма розроблялась викладачами та викладачками Школи із залученням іноземних експертів. Участь викладачів Архітектурної школи університету Лімерика – Роберта Молла та Меріта Бухолца – у формуванні нашої програми підсилює включеність Школи в міжнародний контекст архітектурної освіти та забезпечує актуальні методики, що надають студентам і студенткам конкурентні уміння, знання та навички для професійної реалізації в процесі майбутньої відбудови України.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОГРАМИ:

- ➔ **Дослідницький фокус.** Студенти та студентки працюють із реальними контекстами, використовуючи дослідницький підхід для створення архітектурних рішень.
- ➔ **Міжнародна інтеграція.** Викладачі та викладачки програми – практики й теоретики з України та світу, які привносять різноманітні перспективи в навчальний процес.
- ➔ **Відповідальне проєктування.** Програма акцентує увагу на соціальній та екологічній відповідальності архітектора.

МАГІСТЕРСЬКА ПРОГРАМА У ХША – ЦЕ НЕ ПРОСТО НАВЧАННЯ, А ПЛАТФОРМА ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ ТА СТВОРЕННЯ НОВОЇ АРХІТЕКТУРНОЇ КУЛЬТУРИ. ВИПУСКНИКИ ПРОГРАМИ БУДУТЬ ПРОФЕСІОНАЛАМИ, ЗДАТНИМИ РЕАГУВАТИ НА ВИКЛИКИ ЧАСУ ТА ФОРМУВАТИ МАЙБУТНЄ.

ПРОГРАМА ПІДГОТОВЧОГО РОКУ

У 2024 році Харківська школа архітектури оновила програму підготовчого року, щоб краще відповідати потребам молоді, яка прагне свідомо обрати професію та розглядає ХША як місце початку свого професійного шляху.

Особливий акцент програми було зроблено на критичне мислення, соціальну відповідальність і командну роботу. У другому семестрі слухачі та слухачки зосереджувалися на графічній підготовці, працювали над власними портфоліо та проходили інтенсивний курс підготовки до творчого конкурсу, що допомогло їм опанувати базові навички для вступу.

Програма складалася з двох семестрів: перший був спрямований на знайомство з архітектурною професією, другий – на підготовку до вступу. Студенти та студентки досліджували, що таке архітектура сьогодні, вчилися аналізувати простір, розуміти його вплив на людину, знайомилися з роботою архітектурних бюро, створювали власні перші проекти.

Для багатьох наших слухачів і слухачок цей рік став не лише першим кроком до професії, а й можливістю усвідомити себе в архітектурному середовищі та зробити впевнений вибір майбутнього.

ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Для забезпечення якісної реалізації освітніх програм недостатньо лише змістовного наповнення – важливо також створити відповідне просторове та технічне середовище, у якому студенти матимуть змогу втілювати свої ідеї та знання на практиці. Тому ХША системно розвиває інфраструктуру для навчання: від майстерень і студійних приміщень до спеціалізованого обладнання, необхідного для провадження сучасної архітектурної освіти.

СТУДІЙНИЙ ПРОСТІР

СТУДІЙНИЙ ПРОСТІР – ЦЕ КЛЮЧОВИЙ ЕЛЕМЕНТ АРХІТЕКТУРНОЇ ОСВІТИ, АДЖЕ САМЕ ТУТ СТУДЕНТИ ПРОВОДЯТЬ БІЛЬШІСТЬ ЧАСУ, ДОСЛІДЖУЮЧИ, ПРОЄКТУЮЧИ ТА ОБМІНЮЮЧИСЬ ДУМКАМИ.

Для стимулювання різних форматів навчання – від індивідуальної роботи до командної співпраці – у 2024 році простір було переосмислено та модернізовано. Нові столи, мольберти та функціональні зони забезпечують комфортні умови для творчого процесу. Ми створюємо середовище, яке не лише відповідає сучасним стандартам архітектурної освіти, а й формує культуру взаємодії, відкритості до експериментів і відповідального ставлення до проєктування.

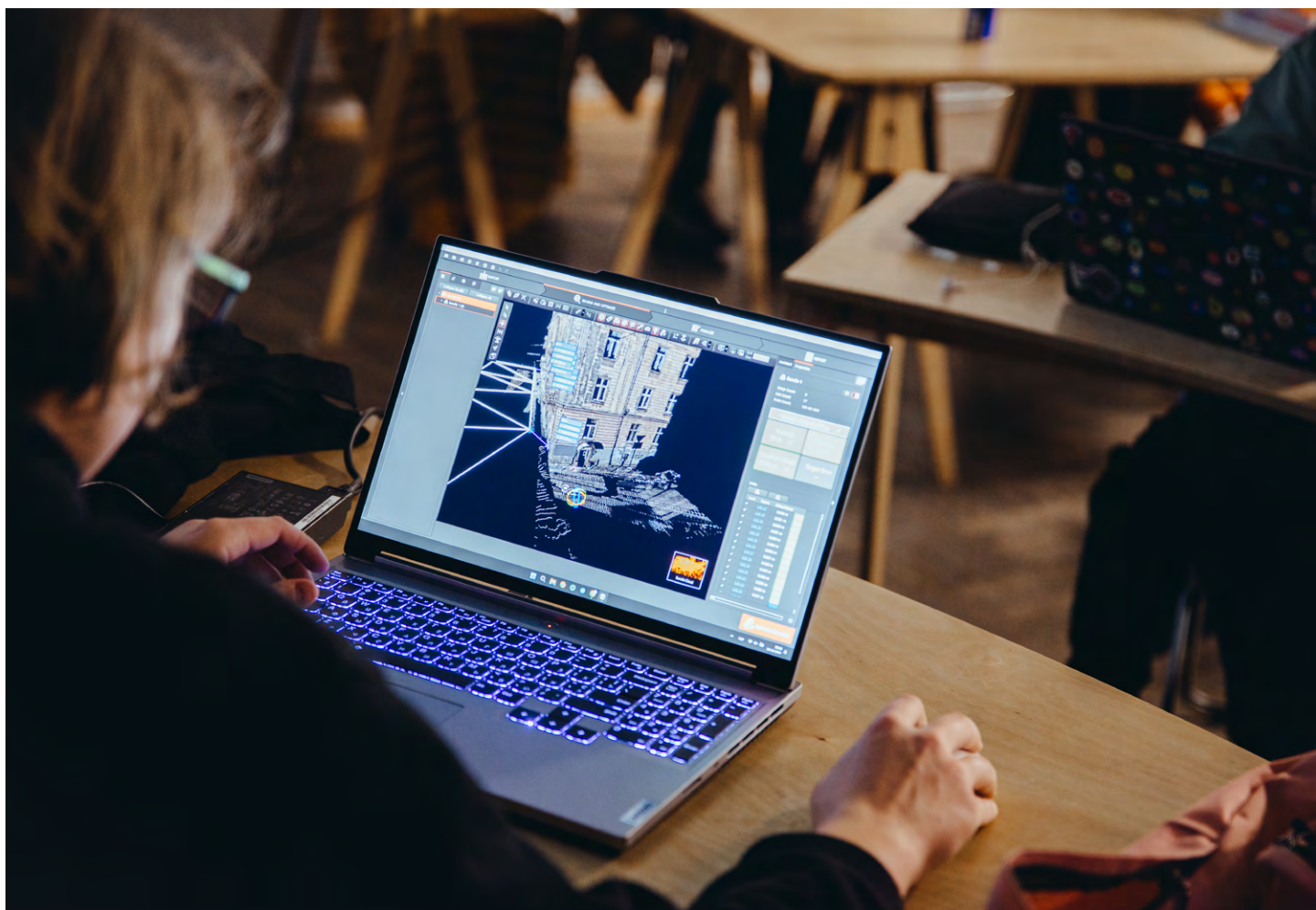
МАЙСТЕРНІ

Майстерні в архітектурних школах відіграють ключову роль у формуванні практичних навичок студентів, перетворюючи теоретичні знання на реальні проєкти. У Харківській школі архітектури студенти мають доступ до сучасних макетної та столярної майстерень, оснащених лазерними верстатами, 3D-принтерами, пінорізами, шліфувальними машинами та іншими інструментами. Ці простори сприяють розвитку навичок роботи з різними матеріалами та формами, дозволяючи студентам експериментувати й втілювати ідеї у фізичні об'єкти. Забезпечення студентів такими майстернями відповідає сучасним стандартам архітектурної освіти, де практичний досвід є невід'ємною частиною навчального процесу. Це дозволяє краще розуміти природу матеріалів, конструкцій та їхню взаємодію з навколишнім середовищем, що є важливим для майбутньої професійної діяльності.

ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ ТА РЕСУРСИ

Технічна база для забезпечення освітнього процесу поповнюється щороку. Завдяки цьому студенти можуть працювати з актуальними інструментами й технологіями, застосовуючи знання на практиці вже під час навчання. У 2024 році в межах проєкту “Збереження архітектурної спадщини в час війни: українська модель”, який фінансувався Посольством США в Україні, ми придбали необхідне обладнання для запуску курсу з 3D-документування архітектурної спадщини. Зокрема, Школа отримала сервер з обсягом пам'яті 42 ТБ, сучасне мережеве обладнання з підтримкою Wi-Fi 7, компоненти для швидкісної передачі даних, потужний ноутбук для 3D-сканування та інше необхідне оснащення. Таке забезпечення дало змогу провести зимову практику з 3D-сканування об'єктів спадщини у Львові та західному регіоні України.

БІБЛІОТЕКА

Для бібліотеки ХША 2024 рік був активним, наповненим зустрічами з цікавими людьми, важливими роздумами та новими книгами. Щодня бібліотечний фонд допомагав студентам та студенткам у їхніх академічних і творчих пошуках, а також ставав підґрунтям для змістовних студійних проєктів. Завдяки дружнім українським та європейським видавництвам бібліотека ХША регулярно поповнюється рідкісними та актуальними книгами та журналами. Цього року меценатами бібліотеки стали: Idea Books, Birkhäuser, Volume, ArchiTangle, Park Books, Hochparterre, M.Books, Quodlibet, DOM Publishers, GTA Verlag, Projector Publishing, Ist Publishing, CANactions, Човен, Мистецький Арсенал, Урбанина. З деякими з цих видавництв бібліотека познайомилася на Франкфуртському книжковому ярмарку – найбільшій події у світі книговидавництва. Друзі Школи також передавали книжки до бібліотеки.

Наразі в бібліотеці доступно близько 1900 книжок та журналів, з яких 270 надійшли цього року. Бібліотека ХША має власний Instagram-акаунт, який ініціювала і веде студентка Школи. У публікаціях представлено візуально насичені та змістовні між-дисциплінарні видання з фонду бібліотеки, що можуть зацікавити архітектурну, мистецьку й гуманітарну спільноти. Такий формат популяризації позиціонує бібліотеку ХША як відкритий і дружній простір, наповнений несподіваними знахідками й ідеями для широкого кола користувачів.

Ми продовжуємо збирати важливі та актуальні книжки з вірою в те, що вони можуть об'єднувати навколо себе ідеї та здобутки академічної спільноти Харківської школи архітектури.

2 —> ПІДТРИМКА

НОВІ СЕРВІСИ, МЕНТОРСТВО ТА ПІДТРИМКА ДЛЯ СТУДЕНТІВ

”

Я ЗАМИСЛЮВАЛАСЯ НАД
АРХІТЕКТУРОЮ ЩЕ ДАВНО,
АЛЕ НЕ МАЛА МОЖЛИВОСТІ СЕБЕ
В ЦЬОМУ СПРОБУВАТИ. ДЛЯ МЕНЕ
АРХІТЕКТУРА — ЦЕ ПЕРЕДУСІМ
ПРОСТІР, У ЯКОМУ ЛЮДИНА МАЄ
ПОЧУВАТИСЯ КОМФОРТНО, ПРОСТІР,
ЩО ВЗАЄМОДІЄ І З НЕЮ,
І З ДОВКОЛИШНІМ СВІТОМ.

НАС ОБ'ЄДНУЄ АРХІТЕКТУРА,
БО МИ ВСІ ЗАЦІКАВЛЕНІ У ЇЇ
ВИВЧЕННІ ТА ХОЧЕМО ЗРОБИТИ СВІЙ
ВНЕСОК У РОЗВИТОК НАШОЇ КРАЇНИ.

— Анна Слюсаренко,
студентка Підготовчого року ХША

Підтримка студентів – це фундамент, на якому ми будуємо не лише якісну освіту, а й спільноту відповідальності, взаємної підтримки та розвитку. В умовах війни ми особливо гостро відчуваємо потребу створювати для студентів не просто навчальне середовище, а простір, у якому вони можуть зростати як професійно, так і особистісно.

Протягом року ми продовжували вдосконалювати освітню інфраструктуру та формати підтримки. Зокрема, важливими є вже традиційні рефлексії зі студентами наприкінці кожного семестру – це відкрите середовище, де формується довіра, діалог і можливість зворотного зв'язку без ієрархії. Такі зустрічі дозволяють студентам бути в безпосередньому контакті з командою викладачів та адміністрацією Школи.

Ми також активно залучаємо студентів до ухвалення рішень, що стосуються навчання, стипендійної політики та покращення внутрішньої взаємодії. Через регулярну комунікацію, відкриті обговорення та ініціативи самих студентів формуються нові підходи до освітнього процесу й шкільного життя.

Особливу увагу ми приділяємо фінансовій підтримці студентів. У 2024 році стипендійний фонд ХША розширився: завдяки роботі з меценатами ми залучили нових донорів і запустили нові стипендійні програми, зокрема Стипендію імені Захарія Юсубова. Ця стипендія є особливою для ХША – вона заснована на честь нашого студента, який загинув, захищаючи Харків у перші тижні повномасштабного вторгнення. Вона покликана вшанувати його пам'ять, а також мотивувати студентів до розвитку, відповідальності та взаємопідтримки.

Стипендійний фонд дозволяє більшій кількості студентів навчатися зі знижкою від 10 до 75 %, менше турбуватися про фінансові виклики й більше зосереджуватися на навчанні та особистісному розвитку.

Усе це – кроки до того, щоб студенти відчували Школу як простір, у якому можна бути собою, експериментувати, вчитись, помилятися й зростати.

РОЗВИТОК КОМАНДИ: ВИКЛАДАЧІ

Викладацький склад ХША – це команда фахівців із різних галузей: архітектури, урбаністики, історії, інженерії та мистецтва. Вони поєднують викладання з активною професійною діяльністю, що дозволяє нам забезпечити актуальність і практичну орієнтованість освіти. Особливе місце в команді посідають архітектори-практики, які мають досвід роботи в провідних українських і міжнародних бюро, участі в конкурсах, реалізації проєктів у різних країнах і дослідницьких ініціативах.

Такі різнопланові компетенції наших викладачів забезпечують студентам доступ до актуальних знань, практичних навичок та різних професійних досвідів. Викладачі ХША не лише передають знання, а й залучають студентів до спільних проєктів, досліджень і міждисциплінарних колаборацій. Це створює динамічне навчальне середовище, де освіта тісно пов'язана з реальними потребами суспільства та професії.

АННА ПОМАЗАННА

викладачка архітектурних типологій

МИХАЙЛО ШЕВЧЕНКО

викладач технічного блоку

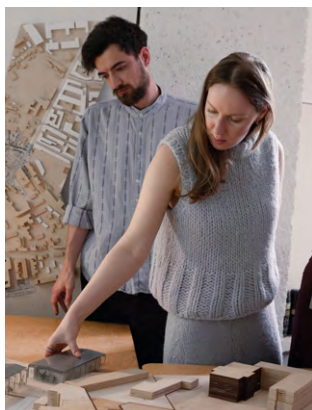
отримали стипендії від Bauhaus Earth і працюють над міждисциплінарним дослідженням можливостей використання забрудненого під час війни ґрунту в будівництві. Їхній проєкт має на меті не лише архітектурні інновації, а й екологічну реабілітацію постраждалих територій. Це важливий внесок у стійке відновлення сходу та півдня України.

МАРІЯ ЦЕЛІК

викладачка студії

стала просторовою менторкою проєкту Community ReBuilding від Cedos. Вона консультує команди у громадах щодо трансформації просторів для спільнотворення, надаючи експертизу в розробці архітектурних рішень для інклюзивних, адаптивних і значущих середовищ. У межах проєкту буде створено 11 центрів у різних містах, які отримають фінансування та менторську підтримку. Це справжня архітектура дії та турботи.

ДАР'Я ОЖИГАНОВА

директорка бакалаврської програми ХША

відповідала за архітектурну концепцію виставки "Експедиція до Антарктиди" у Природничому музеї у Львові. Її робота зі створення просторового нарративу, що поєднує дослідницький контент, інтерактивність та емоційний досвід, дозволила перетворити наукову виставку на глибоке особисте занурення у світ полярних досліджень. Виставка стала прикладом того, як архітектура може формувати досвід, емоції та розуміння глобальних процесів.

3 —> ДОСЛІДНИЦЬКІ ПРОЄКТИ ТА ІННОВАЦІЇ

РОЗРОБКА МЕТОДОЛОГІЙ ВИКЛАДАННЯ КУРСІВ З І СПАДЩИНИ НА АРХІТЕКТУРНИХ ОСВІТНІХ ПРОГРАМАХ

Одним із фокусів освітньої і дослідницької діяльності ХША є спадщина. Глобальний інтерес до спадщини як до ресурсу для сталого розвитку і соціальної згуртованості громад накладається на локальні виклики війни Росії проти України, яка використовує спадщину як ціль та інструмент для руйнування колективної пам'яті й національної ідентичності. У цьому контексті дослідження, збереження та переосмислення архітектурної спадщини набувають критичного значення як фундаменту для майбутнього відновлення.

ХША бере участь у міжнародних проєктах, які мають на меті підсилити експертне середовище України через розробку методологій освітніх програм, досліджень, документування спадщини, розглядаючи спадщину як стратегічний ресурс для економічного, культурного та соціального відновлення громад в Україні.

Міжнародний проєкт **"UREHERIT: АРХІТЕКТОРИ ДЛЯ СПАДЩИНИ В УКРАЇНІ. ВІДТВОРЕННЯ ІДЕНТИЧНОСТІ ТА ПАМ'ЯТІ"** зосереджений на переосмисленні, збереженні та відновленні архітектурної спадщини України під час і після війни, досліджуючи її роль у формуванні локальної ідентичності, колективної пам'яті та розвитку професійної спільноти. У межах цього проєкту ХША розробляє освітні курси для студентів-архітекторів бакалаврського рівня – "Критична реконструкція і спадщина" та "Атлас модернізму", які мають на меті навчити аналізувати соціальні контексти історичних об'єктів і ландшафтів, концептуалізувати спадщину та пропонувати архітектурні рішення чутливого втручання та адаптації для ефективного використання спадщини як складової інтегрованого розвитку міста.

У межах проєкту **"ЗБЕРЕЖЕННЯ АРХІТЕКТУРНОЇ СПАДЩИНИ В ЧАС ВІЙНИ: УКРАЇНСЬКА МОДЕЛЬ"** викладачі ХША спільно з партнерами Heritage Management Organization та організацією "Skeiron" розробили курс із 3D-сканування для освітніх програм з архітектури. Курс залучає кращих міжнародних експертів та знайомить студентів із теорією і практикою цифрового документування спадщини, що охоплює широкий спектр методів 3D-зйомки і картографування, а також методологію використання та аналізу просторових даних.

Важливим напрямом нашої роботи є посилення викладацької спроможності у впровадженні сучасних підходів до збереження спадщини. Ми інвестуємо в підвищення кваліфікації викладачів, які формують покоління архітекторів, що працюватимуть зі спадщиною під час війни і в післявоєнному контексті. Цього року ми запустили навчальний курс для викладачів архітектурних вишів України з методології викладання та практичних підходів до збереження спадщини. Метою курсу є надати учасникам знання та інструменти для розробки та викладання власних курсів із цифрового документування архітектурної спадщини та його використання для дослідницьких і практичних цілей збереження. Учасники вивчають методології цифрового документування, планування збереження та аналізу спадщини, зосереджуючись на конкретних викликах і можливостях українського контексту. Програма включає лекції, воркшопи, панельні дискусії та виконання практичних завдань під керівництвом українських та міжнародних експертів зі збереження спадщини.

МІЖНАРОДНИЙ СИМПОЗІУМ “ВІДБУДОВА МІСЦЯ, ЯКЕ МОЖНА НАЗВАТИ ДОМОМ”

Для Харківської школи архітектури робота з темою післявоєнного відновлення є як професійним, так і громадянським обов'язком. Ми прагнемо стати частиною ширшої дискусії про відбудову країни, проводячи дослідження та організовуючи форуми для академічного обговорення складних просторових, соціальних та політичних викликів (після)воєнної України. Серія симпозіумів “Відбудова місця, яке можна назвати домом”, започаткована у 2022 році, об'єднує міждисциплінарні й міжнародні спільноти експертів для обговорення ключових аспектів відновлення — від земельної політики та просторового планування до доступного житла.

Цьогорічний симпозіум відбувся за співпраці та підтримки Aalto University, School of Engineering, UN-Habitat Urban Lab Ukraine, ГО “Нова житлова політика” та AESOP Transactions. Насичена дводенна програма була присвячена актуальним питанням просторового планування та розвитку у Львові. У межах заходу відбулася презентація намірів та викликів просторового планування від головного архітектора міста Антона Коломійцева. Колеги з університетів Дніпра, Ліверпуля, Аалто та Аахена презентували власні програми курсів з планування і поділилися майбутніми викликами, які вони бачать перед професією міського планувальника. Окремий день був присвячений презентаціям досліджень від українських та європейських дослідників і планувальників. Захід відвідали учасники з 12 країн, зокрема більше 90 українських та європейських дослідників. Подія стала майданчиком для обговорення останніх досліджень та публічних дискусій, що третій рік поспіль підтверджує свою релевантність і важливість для професійної спільноти.

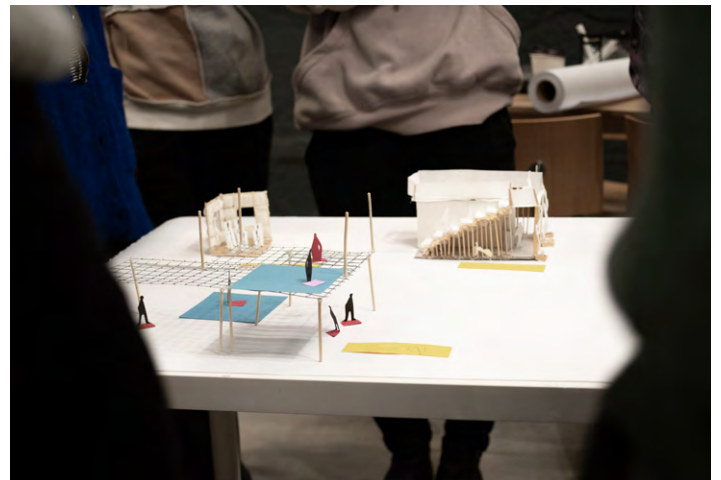
Цього року також відбулася презентація результатів минулорічного симпозіуму, який був присвячений ролі земельної політики у післявоєнній відбудові. Публікація знайомить академічну спільноту з найновішими дослідженнями, представленими на симпозіумі, розглядаючи ключову роль земельної політики у забезпеченні доступного житла, відновленні інфраструктури та формуванні справедливих і стійких громад.

ЗИМОВИЙ ВОРКШОП “BUILDING BACK BETTER”

З темою (після)воєнної відбудови ми працювали також у форматі воркшопу. На початку 2024 року Харківська школа архітектури провела перший міжнародний воркшоп “Building Back Better”. Воркшоп об’єднав понад 100 учасниць та учасників у Львові та Варшаві, які спільно працювали над темою сталого відновлення України, зосереджуючись на місті Дніпро у різних масштабах: від житлових одиниць і районів до басейну річки Дніпро.

Протягом воркшопу учасниці та учасники працювали в міждисциплінарних дизайн-студіях, досліджуючи локальні потреби та виклики, пов’язані з післявоєнною відбудовою. Основна увага приділялася соціальній, економічній та екологічній стійкості. Менторами учасників були практикуючі архітектори та викладачі з України й інших країн Європи, які ділилися своїм досвідом і консультували студентів у пошуку ефективних архітектурних рішень.

Цей воркшоп став платформою для обговорення майбутнього архітектури в Україні. Завдяки міждисциплінарному формату та міжнародній співпраці учасниці та учасники змогли створити проекти, які враховують реальні потреби суспільства та відповідають глобальним викликам. Воркшоп “Building Back Better” підтвердив важливість освіти як інструменту для розробки відповідальних рішень у відбудові України та заклав основу для нової магістерської програми ХША, старт якої заплановано на 2025 рік. Воркшоп відбувся за фінансової підтримки Норвезької ради у справах біженців (NRC).

”

ДЛЯ МЕНЕ, НАПЕВНО, ЗАВЖДИ
НАЙБІЛЬШОЮ ЦІННІСТЮ ВОРКШОПІВ
БУДУТЬ ЛЮДИ.

ВОРКШОП ОБ'ЄДНАВ НЕЙМОВІРНИХ
ОСОБИСТОСТЕЙ, ЯКІ ЖИВУТЬ
АРХІТЕКТУРОЮ ТА УРБАНІСТИКОЮ,
ГОТОВІ НАВЧАТИСЯ І БАГАТО
ПРАЦЮВАТИ. НА ВОРКШОПІ Я ЗУСТРІЛА
СВОЇХ ТЕПЕРІШНІХ КОЛЕГ, ДРУЗІВ І
НАДЗВИЧАЙНИХ ЛЮДЕЙ, ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ
ЯКИХ ПРОДОВЖУЮ СТЕЖИТИ — ЦЕ ДУЖЕ
НАДИХАЄ!

— Анастасія Яковець,
студентка Національного
університету «Львівська
політехніка», архітекторка бюро
Drozdov&Partners

4 —> ПУБЛІЧНИЙ ВИМІР

УНІВЕРСИТЕТИ ВІДІГРАЮТЬ КЛЮЧОВУ РОЛЬ У СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЯХ ЯК ПРОСТОРИ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ, ГЕНЕРАЦІЇ НОВИХ ІДЕЙ І ФОРМУВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОЇ ПОЗИЦІЇ ЩОДО МАЙБУТНЬОГО. Саме в університетському середовищі зароджуються публічні дискусії, що визначають напрями розвитку суспільства. Харківська школа архітектури діє як інтелектуальний центр, який формує актуальний дискурс у галузі архітектури та урбанізму, порушує важливі питання трансформації українських міст і ролі архітектора як агента змін. Ми бачимо свою відповідальність не лише в наданні якісної освіти, а й у формуванні культури професійної етики, соціальної відповідальності та критичного мислення. Через дослідження, публічні програми, виставки та участь у соціальних проєктах ми створюємо середовище, здатне реагувати на складні виклики повоєнної відбудови.

ВИСТАВКА РОКУ ХША 2024: «ПОВЕРНЕННЯ»

Виставка року ХША – це більше, ніж презентація результатів навчального року. Це спосіб вибудувати діалог із широкою аудиторією та запросити її до спільних роздумів про важливість взаємодії професійних спільнот з громадами задля формування якісних сценаріїв міського життя. Тема повернення, яка пронизує всі аспекти життя під час війни, стала лейтмотивом виставки. Усі проєкти, створені цьогогоріч у студіях, осмислюють повернення в різних інтерпретаціях:

- ➔ Чи може архітектура відігравати роль у процесі лікування та реінтеграції військовослужбовців у цивільне життя?
- ➔ Чи є повернення до природи через життя поза містом відповіддю на житлову кризу?
- ➔ Яким може бути повернення промисловості до міського простору?
- ➔ Як інтегрувати й повернути до міської тканини райони зі складною історією та пам'яттю?

Відповіді на ці питання студенти шукали у своїх студійних проєктах, що й склали ядро експозиції. Усього було представлено понад 250 робіт: макети, постери, робочі креслення, тексти й цифрові матеріали.

ВИСТАВКА «АРХІТЕКТУРА ЄДНОСТІ»

У вересні 2024 року в Києві ХША представила виставку «Архітектура єдності», яка включала дослідження та архітектурні пропозиції, створені в рамках міжнародного воркшопу Building Back Better. Проекти зосереджувалися на місті Дніпро та басейні річки Дніпро, демонструючи багаторівневий підхід до відновлення – від житлових одиниць до екосистем річки. Подія стала платформою для діалогу про важливість сталих підходів у відбудові. Вона показала, як освіта, дослідження та міждисциплінарна співпраця можуть бути потужними інструментами відновлення не лише фізичної інфраструктури, а й соціального капіталу. Виставка відбулася за фінансової підтримки Норвезької ради у справах біженців (NRC).

ВИСТАВКА «CONSTRUCTING HOPE: UKRAINE» У НЬЮ-ЙОРКУ

ХША мала честь бути представлена на виставці *Constructing Hope: Ukraine*, що тривала з травня по вересень 2024 року в Центрі архітектури у Нью-Йорку. Виставка демонструвала зусилля архітекторів з України та світу, спрямовані на підтримку коротко- та довгострокового відновлення України. Серед представлених ініціатив були студентські проекти ХША в межах освітнього проекту «Просторова аптечка» – інклюзивні, універсальні просторові інтервенції для шкіл: меблі, павільйони, рішення для бомбосховищ. Одним з експонатів стала серія дитячих меблів, розроблених для комфорту та зручності самостійного збирання в умовах школи. Кураторками виставки виступили Ешлі Біггем, Бетті Ройтбурд і Саша Топольницька. Вони зібрали ініціативи, які демонструють, як архітектура може слугувати основою для відновлення не лише матеріального, а й соціального через взаємодопомогу, співтворення та формування критично важливих мереж підтримки.

ПУБЛІЧНА ПРОГРАМА

Публічна програма є невід'ємною складовою роботи Школи, адже створює відкритий майданчик для критичних розмов між професійною спільнотою, студентами та широкою аудиторією. Вона дозволяє порушувати важливі питання, які стосуються трансформацій сучасних міст, ролі архітектури в суспільстві, викликів відновлення та збереження спадщини, а також переосмислення архітектурної освіти. У 2024 році публічна програма охопила теми просторового планування, кліматично орієнтованого проєктування, кругового дизайну, цифрових технологій в архітектурі, післявоєнної відбудови, а також актуалізації архітектурної спадщини в умовах війни. Виступи запрошених українських і міжнародних експертів, презентації досліджень та відкриті дискусії стали основою для формування обізнаної професійної дискусії і залучення громадськості до осмислення складних суспільних та просторових процесів.

ДИСКУСІЯ

«Архітектори в часи змін.
Як архітектурна освіта стає
у нагоді в інших професійних
сферах і що варто змінювати
в освіті та значенні професії»

ПРЕЗЕНТАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

Просторове планування в Україні:
профіль країни 2023.

ПРЕЗЕНТАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

Вольфганг Аманна (IIBW),
Олександра Анісімова та Ігоря
Тищенка (Нова житлова політика,
ЦДЗіЖ): «Передумови для
створення доступного житла:
як австрійський досвід може
допомогти Україні?»

ЛЕКЦІЯ АРХІТЕКТУРНОГО БЮРО CENTRALA

«Designing with nature»

ЛЕКЦІЯ АННИ ОЛЬШЕВСЬКОЇ

«Приховане та видиме:
використання лідарів,
ультрафіолетових
та інфрачервоних камер
в архітектурі та дизайні»

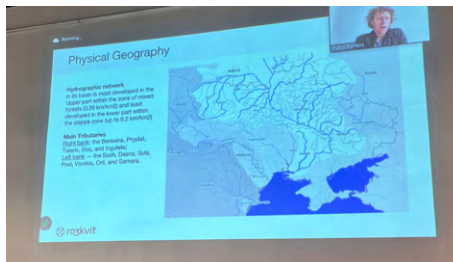
ДИСКУСІЯ

«Circular design: застосування
в різних сферах»

ДИСКУСІЯ

«Планування післявоєнного
відновлення архітектурної
спадщини України»

ФУЛЬКО ТРЕФФЕРС

Презентація інтегровано
бачення річки Дніпро

ДИСКУСІЯ

«Спадщина під загрозою:
об'єднання експертизи для
документування воєнних досвідів
та збереження архітектурної
спадщини»

СЕРІЯ ПОДКАСТІВ «АРХІТЕКТУРА, ЩО ЛІКУЄ»

Подкаст «Архітектура, що лікує» – це п'ятисерійна аудіоісторія, створена у співпраці та за фінансової підтримки благодійного фонду «Здорові рішення» для платформи Radio Skovoroda. Проєкт поєднав медичну та архітектурну експертизу, щоб дослідити, як простір може підтримувати людину – не лише під час хвороби, але й у щоденному житті, зміненому війною.

У п'яти епізодах ми говорили про інклюзію як базовий принцип, не виняток, про те, як виглядає повернення до життя після травм – фізичних і ментальних, як мають виглядати реабілітаційні центри нового типу і яку роль тут відіграють архітектори. Ми обговорили вплив громадських просторів на здоров'я, концепцію терапевтичних просторів та відкритий дизайн. А також розмірковували про те, як громади можуть ставати місцем сили, підтримки та інтеграції.

У подкасті взяли участь Тетяна Гавриш, Вікторія Тимошевська, Дар'я Ожиганова, Ірина Мацевко, Марія Целік та запрошені експерти. У кожному епізоді розглядалися не лише світоглядні питання, а й практичні приклади трансформацій.

ОНЛАЙН-ВЕБІНАРИ З ЕКСПЕРТАМИ ЗІ СПАДЩИНИ

Школа також функціонує як платформа для професійного обміну, знайомства та створення міждисциплінарних зв'язків, що є необхідною умовою для сталого розвитку професійної спільноти в умовах сучасних викликів. Задля розширення географії та охоплення ширшої аудиторії фахівців в Україні та за кордоном ми розвиваємо формат онлайн-подій.

У межах дослідницького та освітнього фокусу на тему спадщини у 2024 році було запущено серію публічних вебінарів з провідними міжнародними експертами у сфері збереження культурної спадщини. Ці події були орієнтовані на професіоналів у сфері архітектури, охорони спадщини, цифрових технологій і містобудування та мали на меті посилення експертизи й налагодження професійних зв'язків. Учасники знайомилися з сучасними підходами до цифрового документування, аналізу, консервації та реставрації архітектурної спадщини – як у контексті локальних ініціатив в Україні, так і через міжнародний досвід.

Вебінари організовані в межах проекту «Збереження архітектурної спадщини в час війни: українська модель» у співпраці з Heritage Management Organization та організацією «Skeiron» за підтримки Посольства США в Україні:

- ➔ Від цифровізації до глобальної взаємодії з культурною спадщиною. Томас Флінн та Якуб Ванько
- ➔ Цифрове документування української спадщини за ініціативи місцевих громад: 3D-методи та практика. Кейсі Хадік та д-р Симон Радченко
- ➔ Цифрове документування спадщини для реставрації та відбудови пошкоджених пам'яток. Приклад Нотр-Дам де Парі та український досвід. Д-р Ліндсі Кук та Василь Карпів

5 —> СУСПІЛЬНИЙ ВПЛИВ

СОЦІАЛЬНА МІСІЯ УНІВЕРСИТЕТУ Є НЕВІДДИЛЬНОЮ ВІД ЙОГО ОСВІТНЬОЇ ФУНКЦІЇ. Виховання відповідального фахівця передбачає не лише набуття професійних знань і навичок, а й формування глибокого розуміння суспільних процесів та готовності працювати задля спільного блага. У Харківській школі архітектури ми приділяємо особливу увагу розвитку у студентів почуття соціальної відповідальності та залучаємо їх до проєктів, які мають практичну цінність для громад. Архітектурна освіта в такому підході виходить за межі навчальних аудиторій і стає інструментом підтримки локальних ініціатив, виявлення потреб і пошуку сталих рішень.

«ПРОСТОРОВА АПТЕЧКА»

У відповідь на виклики, спричинені повномасштабною війною, Харківська школа архітектури започаткувала проєкт «Просторова аптечка» як частину щорічної літньої будівельної практики. Його мета – підтримати постраждалі українські громади, створюючи просторові рішення, які сприяють відновленню життя: вуличні меблі, ігрові майданчики, павільйони, елементи для укриттів тощо. Розроблені студентами під керівництвом архітекторів, ці рішення публікуються у відкритому доступі з кресленнями та інструкціями. Частина з них реалізується у співпраці з громадами безпосередньо на місцях. У 2024 році ми фокусували нашу увагу на темі здоров'я та задавалися питанням: «Чи може архітектура лікувати?»

Проєкт був реалізований за співучасті та фінансової підтримки благодійного фонду «Здорові рішення» як частина ініціативи «Здорова громада». Протягом чотирьох тижнів студенти та студентки під керівництвом викладачів досліджували вплив простору на здоров'я, аналізували запити Златопільської територіальної громади, спілкувалися з їхніми представниками, розробляли проєктні пропозиції інклюзивних малих просторових інтервенцій (павільйонів та вуличних меблів) та побудували декілька з них як пілотні об'єкти на території Львівської обласної клінічної лікарні. Друга партія вуличних меблів була передана Златопільській територіальній громаді. Швидкі й прості рішення можуть бути не-тимчасовими й якісно змінювати простір, позитивно впливаючи на фізичне та психічне здоров'я людини.

3D-СКАНУВАННЯ: ДОКУМЕНТУВАННЯ СПАДЩИНИ

З початком повномасштабного вторгнення значна частина архітектурної спадщини України опинилася під загрозою повного або часткового знищення. Попри заяви про відбудову, практичні питання: як саме, на основі яких даних і з якою точністю відновлювати об'єкти – залишаються відкритими. Ця практика була спрямована на ознайомлення студентів із методами цифрової фіксації та збереження архітектурної спадщини.

У співпраці з командою Skeiron студенти та студентки 3 курсу здійснили 3D-сканування та фотографію кам'яниці на Вірменській, 6 (пам'ятки архітектури національного значення) та пам'яток Личаківського кладовища.

Опрацьовані матеріали будуть доступні на сайті Skeiron у вільному доступі як для фахівців, так і для широкої громадськості. Внесок наших студентів у створення цифрової документації об'єктів архітектурної спадщини забезпечує фаховий ресурс, який буде використовуватися для подальшої підтримки, дослідження та збереження цих об'єктів.

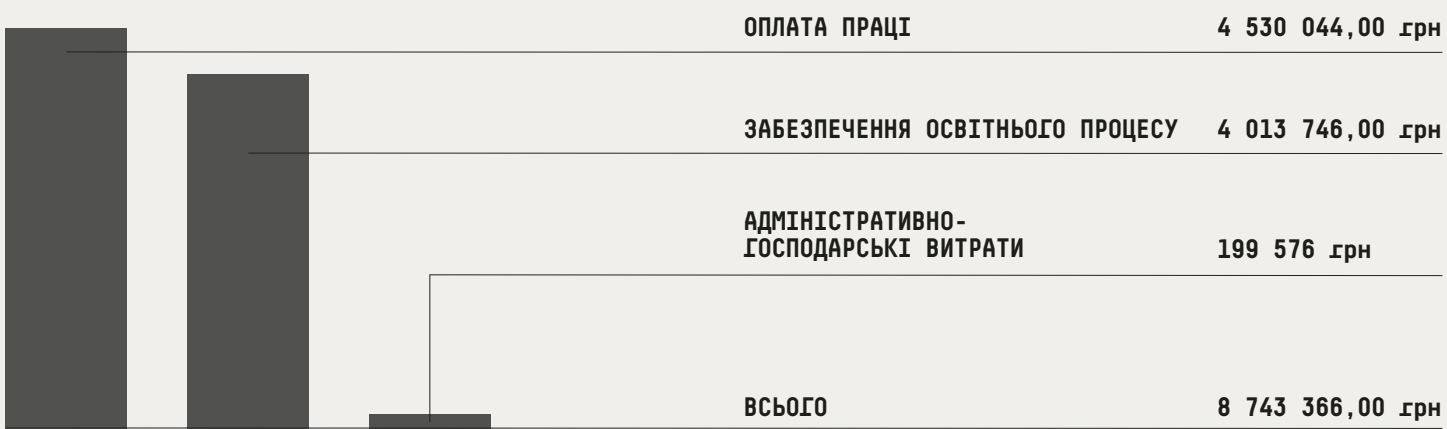
6 —> ФІНАНСИ

ФІНАНСОВА СТАБІЛЬНІСТЬ є ключовим чинником для сталого розвитку незалежної освітньої інституції, особливо в умовах війни та релокації. Харківська школа архітектури реалізує модель змішаного фінансування, яка дозволяє забезпечувати безперервність освітнього процесу, підтримувати викладацький склад і розвивати освітні програми. Основними джерелами надходжень у 2024 році стали оплати за навчання на бакалаврській програмі та підготовчому відділенні, партнерські грантові програми, благодійні внески та меценатська підтримка.

СУМА НАДХОДЖЕННЯ КОШТІВ ХША ЗА 2024 РІК

СУМА ВИДАТКІВ КОШТІВ ХША ЗА 2024 РІК

7 —> ПОДЯКИ

ЗАВЕРШУЮЧИ ЦЕЙ ЗВІТ, МИ ХОЧЕМО ВИСЛОВИТИ ЩИРУ ВДЯЧНІСТЬ УСІМ, ХТО БУВ ПОРУЧ ІЗ ХАРКІВСЬКОЮ ШКОЛОЮ АРХІТЕКТУРИ ВПРОДОВЖ ЦЬОГО НЕПРОСТОГО, АЛЕ ВАЖЛИВОГО РОКУ.

Насамперед нашим студентам і студенткам за довіру до інституції, жагу до знань, ініціативність і відповідальність. Саме ви формуєте динаміку розвитку Школи та визначаєте її актуальність. Нашій команді: адміністрації, викладачам і дослідникам – за відданість справі, щоденну працю та високі стандарти, які ви підтримуєте в умовах невизначеності та щоденних викликів.

Ми глибоко цінуємо співпрацю з нашими партнерами з освітніх, дослідницьких та культурних інституцій. Наші спільні ініціативи збагачують освітній процес і відкривають для нас нові можливості. Надзвичайно важливою є підтримка меценатів, донорів та благодійників – завдяки вам Школа зберігає незалежність і стійкість. Особлива подяка громаді Львова і місту, яке стало для нас другим домом: відкритість, увага й довіра львів'ян наповнюють нашу роботу сенсом.

Ми відчуваємо цю солідарність і підтримку як велику цінність. Завдяки всім вам Школа продовжує реалізовувати свою місію, формувати спільноту молодих архітекторів, здатних проєктувати наше майбутнє та формувати нову архітектурну культуру в Україні.

**ХАРКІВСЬКА
ШКОЛА
АРХІТЕКТУРИ**

<https://kharkiv.school/>

office@kharkiv.school

+38 066 0 700 555

м. Львів